

PŘÍSTUP K INFORMACÍM O ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ

ACCESS TO ENVIRONMENTAL INFORMATION

ONDŘEJ KÁBELA

Právnická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt

Příspěvek se zabývá přístupem veřejnosti k informacím o životním prostředí. Autor za pomoci výkladu Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (Aarhuská úmluva) a relevantních směrnic ES analyzuje aplikaci zák. č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí dotčenými orgány státní správy.

Klíčová slova

Právo na informace, přístup k informacím, životní prostředí, Aarhuská úmluva, zák. č. 123/1998 Sb., směrnice 2003/4/ES

Abstract

This article deals with the access of the public to the environmental information. Author analysis the application of the Act No. 123/1998 Coll., on the right to environmental information by the affected state administrative bodies, based on the interpretation of the Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters (Aarhus Convention) as well as of the relevant EC directives.

Key words

Right to information, access to information, environment, Aarhus Convention, Act No. 123/1998 Coll., Directive 2003/4/EC

Úvod

Dne 25. června 1998 byla na v pořadí již čtvrté¹ ministerské konferenci o životním prostředí, která se konala pod záštitou Evropské hospodářské komise OSN v dánském Aarhusu, podepsána Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti² na rozhodování a přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (Aarhuská úmluva, dále jen AÚ).³ AÚ vstoupila v platnost dne 30. října 2001 poté, co byla u deponitáře AÚ uložena 16tá ratifikační listina. V současnosti (stav k 20.10.2007) je smluvními stranami⁴ AÚ celkem 40 států a mezinárodních integrací.

AÚ představuje nejen první mezinárodní dohodou, k jejíž přípravě byli již na počátku přizváni zástupci nevládních organizací,⁵ ale především pak dokument, který znamenal dovršení snah položit na mezinárodním poli pevné základy pro zajištění aktivní účasti veřejnosti při řešení ekologických otázek jako jednoho ze způsobů efektivní ochrany životního prostředí. Na rozdíl od obdobných dokumentů,⁶ jako např. Deklarace z Ria de Janeira o životním prostředí a rozvoji, přijaté účastnickými státy na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji roku 1992 v Rio de Janeiru, teprve s podpisem AÚ a jejím vstupem v platnost byl získán právně závazný instrument mezinárodního práva. Tehdejší generální tajemník OSN Kofi Annan význam AÚ shrnul slovy:

„Although regional in scope, the significance of the Aarhus Convention is global. It is by far the most impressive elaboration of principle 10⁷ of the Rio Declaration, which stresses the need for citizen's participation in environmental issues and for access to information on the environment held by public authorities. As such it is

¹ Předchozí konference se konaly v České republice (Dobříš: 21.-23.6.1991), ve Švýcarsku (Lucern: 28.-30.4.1993) a v Bulharsku (Sofie: 23.-25.10.1995). Pořádání těchto ministerských konferencí inicioval bývalý československý ministr pro životní prostředí Josef Vavroušek.

² Veřejností rozumí AÚ jednu nebo více fyzických nebo právnických osob a – v souladu s vnitrostátní právní úpravou nebo praxí – jejich sdružení, organizace nebo skupiny. Od pojmu veřejnost je přitom nutné odlišovat tzv. dotčenou veřejnost, jíž se má na mysli veřejnost, která je nebo může být ovlivněna environmentálním rozhodováním, anebo která má na tomto rozhodování určitý zájem (čl. 2 AÚ).

³ Textové mutace AÚ jsou dostupné na: <http://www.unece.org/env/pp/treatytext.htm>.

⁴ Seznam signatářských států je dostupný na:

http://www.unece.org/env/pp/ctreaty_files/ctreaty_2007_03_27.htm.

⁵ Srovnej *Příručka k implementaci Aarhuské úmluvy: Překlad vybraných kapitol z publikace „The Aarhus Convention : An Implementation Guide“*, Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2001, s. 2.

⁶ K pojmu „soft law“ v mezinárodním právu životního prostředí blíže Šturma, P. et al.: *Mezinárodní právo životního prostředí*, Beroun: IFEC, 2004, s. 60-61.

⁷ Text Deklarace z Ria de Janeiro dostupný na:

http://www.unesco.org/education/information/nfsunesco/pdf/RIO_E.PDF

*the most ambitious venture in the area of environmental democracy so far undertaken under the auspices of the United Nations.*⁸

AÚ však neznamenala pouze závazek smluvních států zajistit veřejnosti přístup k environmentálním informacím, možnost podílet se na rozhodování o záležitostech týkajících se životního prostředí či případnou právní ochranu v této oblasti, ale byla to vůbec první mezinárodní smlouva, která deklarovala práva spojená s životním prostředím jako nedotknutelná práva jednotlivce.⁹ V této rovině sehraává rozhodující roli právo přístupu k informacím o životním prostředí, neboť právě dostatečná informovanost společnosti je základem pro její aktivní participaci při vytváření příznivých životní podmínek, míněno s ohledem na kvalitu životního prostředí. Následující článek je proto věnován zejména této problematice. O zbývajících dvou pilířích AÚ, tj. právu účasti na rozhodování a právu na soudní ochranu, je v následujícím textu pojednáváno pouze okrajově.

AÚ a přístup k informacím o životním prostředí

AÚ rozlišuje přístup k informacím o životním prostředí na tzv. pasivní (čl. 4 AÚ) a aktivní (čl. 5 AÚ) formu. V případě pasivního poskytování informací je to veřejnost, která vyvíjí potřebnou aktivitu k získání požadovaných informací. Aktivní forma naopak představuje situaci, kdy samy orgány veřejné správy¹⁰ informace zveřejňují, např. prostřednictvím pravidelných zpráv o stavu životního prostředí, pořádáním seminářů aj., a zajišťují veřejnosti přístup k nim, aniž by bylo třeba dožádání. Aktivní poskytování informací úzce souvisí s environmentálním vzděláváním a osvětou.¹¹

Na základě čl. 4 AÚ se smluvní strany AÚ zavázaly zajistit, že orgány veřejné správy (s výjimkou zákonodárných či soudních orgánů či institucí) poskytnou veřejnosti na žádost informace o životním prostředí, a to bez nutnosti prokazovat zájem. Aby se předešlo průtahům a veřejnost mohla být včas a dostatečně informována, není doba pro poskytnutí

⁸ Blíže Stec, S., Casey-Lefkowitz, S.: *The Aarhus Convention : An Implementation Guide*, New York: United Nations, 2000, s. v.

⁹ Úzké propojení práva na přístup k informacím o životním prostředí se základními lidskými právy potvrdil i Evropský soudní dvůr pro lidská práva v rozsudku Anna Maria Guerra et al. vs. Itálie ze dne 19.02.1998. Dostupné na <http://www.conflictoambiental.org/documentos/jurisprudencia/guerravsitaly.doc>.

¹⁰ Orgány veřejné správy jsou blíže definovány v čl. 2 AÚ, přičemž jsou zde vedle ryze „státních“ úřadů zahrnuty i orgány ES.

¹¹ Viz Kvasničková, D., Guth, J.: *Environmentální informace a osvěta : manuál k zákonu č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí*, Praha: Ministerstvo životního prostředí, 1998.

informace ponechána na libovůli dotčených úřadů, ale naopak, tyto jsou povinny vyhovět žadateli co možná nejrychleji, nejpozději však ve lhůtě jednoho měsíce po podání žádosti. Ve zcela výjimečných případech, zejména s ohledem na případný rozsah a složitost informace, je možné tuto lhůtu prodloužit o jeden měsíc.

Orgán státní správy není povinen požadovanou informaci sdělit vždy. Jelikož se však v tomto případě jedná o výjimku z pravidla, je nutné okolnosti, které ho opravňují odepřít informaci poskytnout (např. mezinárodní vztahy, veřejná bezpečnost či obranyschopnost státu, ale i obchodní tajemství nebo práva duševního vlastnictví), vykládat restriktivně.¹² AÚ nadto podmiňuje odmítnutí informace rovněž posouzením zájmu veřejnosti, jemuž by zveřejnění informace sloužilo. Marné uplynutí lhůty pro poskytnutí informace, tedy faktická nečinnost úřadu, však nemůže být hodnoceno jako zamítavé stanovisko úřadu informaci poskytnout. V tomto případě by se jednalo o porušení povinnosti vyplývající z AÚ a uplatnilo by se ustanovení čl. 9 AÚ, který zajišťuje pro tyto případy možnost domoci se přezkoumání postupu úřadu před soudem nebo obdobným nezávislým a nestranným orgánem.¹³

Čl. 5 AÚ doplňuje pasivní formu poskytování informací o její aktivní část. Smluvní státy AÚ jsou povinny zajistit, aby orgány veřejné správy disponovaly informacemi o životním prostředí, které se vztahují k výkonu jejich činnosti, a tyto rovněž aktualizovaly. Dostupnost informací má být mimo jiné zajištěna prostřednictvím transparentních registrů (znečištění prostředí) a pravidelných zpráv o stavu životního prostředí, jakož i za pomoci označování ekologicky šetrných výrobků. AÚ výslovně počítá se rozšiřováním informací prostřednictvím telekomunikačních prostředků, včetně elektronických databází.

Evropské společenství (ES) a přístup k informacím o životním prostředí

ES podepsalo AÚ společně s dalšími 35 státy dne 25. června 1998 a je v současnosti jedinou regionální ekonomickou integrací, která je smluvní stranou AÚ.¹⁴ Bylo by však mylné se

¹² Ke stejnému názoru dospěl i ESD při výkladu směrnice 90/313/EHS (viz níže) v rozsudku ve věci *Wilhelm Mecklenburg vs. Kreis Pinneberg – der Landrat* (C – 321/1996), bod 25.

¹³ Ke stejnému názoru dospěl i ESD při výkladu směrnice 90/313/EHS (viz níže) v rozsudku ve věci *Pierre Housieaux vs. Délégueés du conseil de la Région de Bruxelles-Capitale* (C – 186/04).

¹⁴ Dle čl. 17 je AÚ otevřena k podpisu vedle států i „organizacím regionální hospodářské integrace tvořeným svrchovanými členskými státy Evropské hospodářské komise, na něž jejich členské státy přenesly pravomoc nad záležitostmi upravenými touto úmluvou, včetně pravomoci vstupovat do smluvních svazků v těchto záležitostech.“ ES je v současné době jedinou ekonomickou integrací států, která výše uvedená kritéria splňuje.

domnívat, že do doby podpisu a následného schválení AÚ dne 17. února 2005¹⁵ bylo ES v oblasti zajištění přístupu k environmentálním informacím nečinné.

Již v roce 1990 vydalo EHS na základě čl. 130s Smlouvy o EHS (dnes čl. 175 Smlouvy o ES) ve snaze naplnit cíle stanovené právně nezávaznými akčními programy EHS pro životní prostředí,¹⁶ zejména pak akčním programem z roku 1987,¹⁷ který vyzýval mimo jiné k „nalezení způsobů lepšího přístupu veřejnosti k informacím, které jsou v držení orgánů zabývajících se životním prostředím“, směrnici 90/313/EHS o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí.¹⁸ Tato směrnice, jejíž ustanovení se v mnohém shodovala s později přijatým zněním AÚ, tak zakotvila právní rámec přístupu k informacím o životním prostředí v komunitárním právu.¹⁹ Členské státy však směrnici netransponovaly do svých národních právních řádů vždy zcela korektně. Docházelo tak k situacím, kdy opomenutí dotázaného úřadu poskytnout informaci v zákonem stanovené lhůtě, bylo v důsledku jejího marného uplynutí považováno za odmítnutí informaci poskytnout. Rovněž tak nabylo zcela jasné, jaký typ informací jsou dotčené úřady povinny zpřístupnit. Pojem „informace o životním prostředí“ byl vykládán úřady velmi restriktivně, což mělo mnohdy za následek neoprávněné zamítnutí žádosti.²⁰

Ve snaze odstranit zjištěné nedostatky směrnice 90/313/EHS a především zajistit konformitu komunitárního práva s AÚ, a to nejen v oblasti přístupu k informacím o životním prostředí, před jejím schválením ES, přijalo ES řadu nových právních aktů. Jedná se zejména o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES²¹ ze dne 28. ledna 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a zrušení směrnice Rady 90/313/EHS a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES²² ze dne 26. května 2003 o účasti veřejnosti na vypracovávání některých plánů a programů týkajících se životního prostředí a o změně

¹⁵ Rozhodnutí Rady 2005/370/ES o uzavření Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí jménem Evropského společenství. Zveřejněno v Úředním věstníku L 124 ze dne 17.05.2005, s. 1-3.

¹⁶ Akční programy ES z let 1973, 1977 a 1983. Srovnej Úřední věstník C 112 ze dne 20.12.1973, s. 1, Úřední věstník C 139 ze dne 13.6.1977, s. 1 a Úřední věstník C 46 ze dne 17.2.1983, s.1.

¹⁷ Úřední věstník C 70 ze dne 18.3.1987, s. 3.

¹⁸ Úřední věstník L 158 ze dne 23.06.1990, s. 56 – 58.

¹⁹ Blíže Kružíková, E., Adamová, E., Komárek, J.: *Právo životního prostředí Evropských společenství : praktický průvodce*, Praha: Linde, 2003, s. 86 an.

²⁰ Zpráva Komise o zkušenostech získaných během aplikace Směrnice Rady 90/313/EHS o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí určená Radě a Evropskému parlamentu. Text zprávy dostupný na: http://ec.europa.eu/environment/docum/00400_en.htm.

²¹ Úřední věstník L 41 ze dne 14.02.2003, s. 26 – 32.

²² Úřední věstník L 156 ze dne 25.06.2003, s. 17.

směrnic Rady 85/337/EHS a 96/61/ES, pokud jde o účast veřejnosti a přístup k právní ochraně. V rámci „legislativního balíčku“ souvisejícího se schválením AÚ předložila Komise ES rovněž návrh na novou směrnici ES o přístupu k právní ochraně ve věcech týkajících se životního prostředí.²³ Návrh směrnice však nebyl doposud přijat.

Nezůstalo však pouze u směrnic. Nařízením Evropského parlamentu a Rady 1367/2006/ES ze dne 6. září 2006 o použití ustanovení AÚ o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství, jenž doplnilo již existující nařízení Evropského parlamentu a Rady 1049/2001/ES²⁴ ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise, je právo přístupu k informacím zajištěno nejen vůči úřadům jednotlivých členských států ES, ale i vůči ES samotnému, resp. jeho orgánům.

Směrnice 2003/4/ES

Z pohledu míry dopadů výše uvedených komunitárních právních aktů na právo veřejnosti na informace o životním prostředí, získala jednoznačný primát směrnice 2003/4/ES, která s účinností od dne 14. února 2005 nahradila směrnicí 90/313/EHS. K tomuto datu byly všechny členské státy povinny uvést právní a správní předpisy svého národního právního řádu do souladu s touto směrnicí. Ne vždy se to podařilo, o čemž svědčí i poměrně vysoká aktivita Komise ES a následně i Evropského soudního dvora.²⁵

Směrnice 2003/4/ES je založena na stejných či obdobných principech, východiscích a postupech, jako je tomu u AÚ. Směrnice z velké části v podstatě doslovně převzala úpravu AÚ,²⁶ přičemž jejím prvořadým účelem je stejně jako v případě AÚ zajistit každému právo přístupu k informacím o životním prostředí a dále poskytnout veřejnosti co možná nejširší dostupnost těchto informací.

Oproti zrušené směrnicí 90/313/EHS a zčásti i AÚ definuje směrnice 2003/4/ES „informace o životním prostředí“ mnohem širěji. Nově sem spadají i informace o stavu lidského zdraví

²³ COM(2003) 624, přístupný na http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2003/com2003_0624en01.pdf.

²⁴ Úřední věstník L 145 ze dne 31.5.2001, s. 43.

²⁵ Komise vs. Rakousko (C – 340/06), Úřední věstník C 199 ze dne 25.08.2007, s. 12; Komise vs. Irsko (C – 391/06), Úřední věstník C 140 ze dne 23.06.2007, s. 5; Komise vs. Spolková republika Německo (C – 44/07), Úřední věstník C 69 ze dne 24.03.2007, s. 10; Komise vs. Španělsko (C – 53/06), Úřední věstník C 74 ze dne 25.03.2006, s. 10, Komise vs. Řecko (C – 85/06), Úřední věstník C 74 ze dne 25.03.2006, s. 13.

²⁶ Damohorský, M. a kol.: *Právo životního prostředí*, Praha: C. H. BECK, 2003, s. 206.

a bezpečnosti, jakož i ekonomické analýzy opatření s dopadem na životní prostředí. Rozrostl se i počet úřadů, které jsou povinny informace poskytnout, a to o soukromé instituce, jež jsou řízené subjekty veřejné správy.

Česká republika a přístup k informacím o životním prostředí

Právo na přístup k informacím o životním prostředí je v českém právním řádu upraven hned několika předpisy různé právní síly. V ústavní rovině je (obecné) právo na informace zakotveno v úst. zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (LZPS), v čl. 17 LZPS. Tento deklaruje, že svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny, přičemž dle čl. 17 odst. 5 LZPS jsou státní orgány a orgány územní samosprávy povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon. Tímto zákonem je zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.²⁷

Právo na informace o životním prostředí upravuje samostatný čl. 35 odst. 2 LZPS, který zaručuje každému právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů. Práva na informace o životním prostředí dle čl. 35 odst. 2 LZPS je možné se domáhat pouze v mezích zákonů, které toto ustanovení provádějí. Prováděcím předpisem se stal zák. č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, jenž je ve vztahu k zák. č. 106/1999 Sb. *lex specialis*.

Podpis AÚ zástupci České republiky dne 25. června 1998 a její ratifikace o více jak šest let později s sebou vedle požadavku kompatibility českého právního řádu s požadavky kladenými AÚ přineslo i potřebu objasnit, zda se v případě AÚ nejedná v souladu s čl. 10²⁸ zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, o smlouvu přímo použitelnou, tzv. self-executing treaty. V kladném případě by adresátem práv povinností vyplývajících z AÚ nebyla pouze Česká republika, jakožto subjekt mezinárodního práva, jenž je smluvní stranou a je tak vázána zásadou *pacta sunt servanda*,²⁹ ale rovněž i jednotlivci. Nejvyšší správní soud (NSS) však možnost přímé použitelnosti AÚ vyloučil, když judikoval, že v případě AÚ se „nejedná [...] o smlouvu povahy self-executing treaty a fyzické ani právnické osoby se nemohou dovolávat jejich ustanovení, aniž by tato byla provedena legislativními opatřeními vnitrostátního

²⁷ Blíže Žantovský, M., Kužílek, O.: *Svoboda informací : svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*, Praha: Linde, 2002.

²⁸ Blíže Klíma, K. a kol.: *Komentář k Ústavě a Listině*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 84-106.

²⁹ Blíže Čepelka, Č., Šturma, P.: *Mezinárodní právo veřejné*, Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, s. 145-146.

*právního řádu. Z čl. 10 Ústavy tak její přímou použitelnost v českém právním řádu dovést nelze.*³⁰

V této souvislosti je nutné doplnit, že schválením AÚ ES se tato úmluva stala součástí komunitárního práva. Veškeré právní předpisy členských států ES, jakož i jejich případný právní výklad tak musí být v souladu s AÚ. Akceptujeme-li výše uvedený názor NSS, pak sice není možné se AÚ přímo dovolávat, nicméně soud bude v případě sporu povinen přezkoumat národní právní úpravu co do souladu s touto úmluvou a v případě, že zjistí nedostatky, aplikovat mezinárodní smlouvu.

Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí³¹

Zák. č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí představuje rozpracování v čl. 35 odst. 2 LZPS zakotveného ústavního práva. V očekávání vstupu České republiky do Evropské unie, byla při přípravě znění tohoto zákona zohledněna³² i tehdy platná (rozuměj rok 1997/1998) právní úprava ES, konkr. směrnice 90/313/EHS. Právní úprava zakotvená do právního řádu České republiky zák. č. 123/1998 Sb., ve znění pozměňovacích předpisů, se tak po obsahové stránce nijak podstatně neliší od existující mezinárodně i komunitárně-právní úpravy. Mnohá ustanovení zákona jsou jen textovou mutací pojmů, které používá směrnice 2003/4/ES, resp. AÚ.³³

Poněkud diskutabilní ustanovení zák. č. 123/1998 Sb. představuje § 9 odst. 3, který konstruuje právní fikci odepření informace v případě, že povinný úřad informaci v zákonem stanovené lhůtě neposkytl, ani nevydal rozhodnutí o odepření zpřístupnění informace. V absurdním případě by se tak mohlo stát, že se tazatel požadované informace nikdy nedočká. Soudy správního soudnictví, které by zde v případě sporu rozhodovaly v poslední instanci, rozhodují totiž toliko o oprávněnosti či neoprávněnosti podaného opravného prostředku. Nejsou však již oprávněny povinnému úřadu nařídit, aby danou informaci žadateli poskytl.

³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. ledna 2007, č.j. 3Ao 1/2007-28. Dostupné na www.nssoud.cz.

³¹ Blíže Kužvart, P., Pazderka S.: *Právo na informace o životním prostředí*, Brno: Ekologický právní servis, 2000.

³² Srovnej důvodovou zprávu k zák. č. 123/1998 Sb. Dostupná na: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t024300a.htm>.

³³ Srovnej analýzu čl. 4 a 5 AÚ, dostupné na: <http://www.ecn.cz/pen/aarhus/Aarhus.htm>.

Realizace přístupu k informacím o životním prostředí

V případě vlastní aplikace AÚ a transponované směrnice 2003/4/ES v části týkající se poskytování informací o životním prostředí českými úřady, je třeba odděleně hodnotit naplňování požadavku pasivního a aktivního poskytování těchto informací.

První z uvedených způsobů, založený na aktivním přístupu zainteresované veřejnosti, probíhá dle sdělení dotázaných úřadů³⁴ zejména v případě „laické“ veřejnosti na základě telefonických dotazů. Pro případ písemné žádosti mají zájemci možnost využít formulář, který mnohé úřady nabízejí ke stažení na svých internetových stránkách. Za určitý nedostatek zák. č. 123/1998 Sb. se dá považovat v této souvislosti chybějící zákonné ustanovení o povinnosti dotčených úřadu vést přehled přijatých žádostí včetně informace o způsobu jejich vyřízení tak, jak to upravuje zák. č. 106/1999 Sb.. Do jisté míry je tak omezena zpětná kontrola ze strany širší veřejnosti, tedy jeden ze základních principů AÚ. Dílčími nedostatky aplikace jsou i mnohdy restriktivní výklad pojmu „informace o životním prostředí“ dotčenými orgány a následné zamítnutí žádosti,³⁵ jakož i průtahy při poskytování informace (zejména bereme-li v úvahu fikci zamítnutí poskytnutí informace).

Aktivní poskytování informací orgány státní správy probíhá vesměs prostřednictvím internetových portálů. Dle informací Českého ekologického ústavu existuje v České republice celkem 37 informačních systémů o životním prostředí.³⁶ Významným počinem v této oblasti bylo zřízení Integrovaného registru znečišťování³⁷ a české informační agentury životního prostředí (CENIA), jejímž hlavním úkolem je poskytování informací z oblasti životního prostředí tak, aby pro všechny občany České republiky byl zajištěn přístup k nim v souladu se zákonem č. 123/1998 Sb..³⁸ Relevantní informace o životním prostředí jsou rovněž zveřejňovány v periodických tiskovinách a zejména ve Zprávě o stavu životního prostředí v České republice, kterou každoročně vypracovává Ministerstvo životního prostředí. Jistým nedostatkem je relativně malý počet environmentálních center, ekologických poraden či dalších kontaktních míst pro veřejnost.³⁹

³⁴ Autor článku provedl anketu u příslušných odborů městských částí a magistrátu Hlavního města Prahy.

³⁵ Viz Černý P.: *Analýza implementace Aarhuské úmluvy v právním řádu ČR*, Brno: Ekologický právní servis, 2007, s. 4.

³⁶ Srovnej <http://www.ucastverejnosti.cz/cz/praxe/pravo-na-informace.html>.

³⁷ Viz www.irz.cz.

³⁸ Bližší informace viz www.cenia.cz.

³⁹ Srovnej připravovanou zprávu o implementaci AÚ. Dostupná na:

I přes výše uvedené dílčí nedostatky je možné konstatovat, že jak AÚ, tak i směrnice 2003/4/ES jsou co do požadavku zajištění samotného přístupu k informacím o životním prostředí ve většině případů ze strany dotčených orgánů odpovídajícím způsobem naplňovány.

Literatura

I. Publikace

- [1] Čepelka, Č., Šturma, P.: *Mezinárodní právo veřejné*, Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, 761 s., ISBN 80-86432-57-2.
- [2] Černý P.: *Analýza implementace Aarhuské úmluvy v právním řádu ČR*, Brno: Ekologický právní servis, 2007.
- [3] Damohorský, M. a kol.: *Právo životního prostředí*, Praha: C. H. BECK, 2003, 511 s., ISBN 80-7179-747-2.
- [4] Klíma, K. a kol.: *Komentář k Ústavě a Listině*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, 1019 s., ISBN 80-86898-44-X.
- [5] Kružíková, E., Adamová, E., Komárek, J.: *Právo životního prostředí Evropských společenství : praktický průvodce*, Praha: Linde, 2003, 410 s., ISBN 80-7201-430-7.
- [6] Kužvart, P., Pazderka S.: *Právo na informace o životním prostředí*, Brno: Ekologický právní servis, 2000, 223 s., ISBN 80-902570-4-6.
- [7] Kvasničková, D., Guth, J.: *Environmentální informace a osvěta : manuál k zákonu č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí*, Praha: Ministerstvo životního prostředí, 1998, 83 s., ISBN 80-7212-048-4.
- [8] *Příručka k implementaci Aarhuské úmluvy: Překlad vybraných kapitol z publikace „The Aarhus Convention : An Implementation Guide“*, Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2001, 32 s., ISBN 80-7212-177-4.
- [9] Stec, S., Casey-Lefkowitz, S.: *The Aarhus Convention : An Implementation Guide*, New York: United Nations, 2000, 186 s., ISBN 92-1-116745-0.
- [10] Šturma, P. et al.: *Mezinárodní právo životního prostředí*, Beroun: IFEC, 2004, 193 s., ISBN 80-903409-2-X.
- [11] Žantovský, M., Kužílek, O.: *Svoboda informací : svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*, Praha: Linde, 2002, 182 s., ISBN 80-7201-318-1.

II. Internetové prameny

[12] Zpráva Komise o zkušenostech získaných během aplikace Směrnice Rady 90/313/EHS o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí určená Radě a Evropskému parlamentu. (http://ec.europa.eu/environment/docum/00400_en.htm).

[13] Důvodová zpráva k zák. č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. (<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t024300a.htm>).

[14] Analýza čl. 4 a 5 AÚ. (<http://www.ecn.cz/pen/aarhus/Aarhus.htm>).

[15] Zpráva o implementaci AÚ. (<http://www.ucastverejnosti.cz/cz/praxe/aktuality/nova-zprava-o-implementaci-aarhuske-umluvy-13-10-2007.html>).

III. Související internetové odkazy

www.ucastverejnosti.cz

www.irz.cz.

www.cenia.cz.

www.conflictoambiental.org/documentos/jurisprudencia

www.unece.org/env/

www.unesco.org/education/

IV. Právní akty

[16] Rozhodnutí Rady 2005/370/ES o uzavření Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí jménem Evropského společenství.

[17] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES ze dne 28. ledna 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a zrušení směrnice Rady 90/313/EHS.

[18] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 o účasti veřejnosti na vypracovávání některých plánů a programů týkajících se životního prostředí a o změně směrnic Rady 85/337/EHS a 96/61/ES, pokud jde o účast veřejnosti a přístup k právní ochraně.

[19] Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1367/2006/ES ze dne 6. září 2006 o použití ustanovení AÚ o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství.

[20] Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1049/2001/ES ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise.

[21] Zák. č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.

[22] Zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

[23] Úst. zák. č. 1/1993, Ústava České republiky.

[24] Úst. zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

V. Judikatura

[25] Rozsudek ESD ve věci Wilhelm Mecklenburg vs. Kreis Pinneberg – der Landrat (C – 321/1996).

[26] Rozsudek ESD ve věci Pierre Housieaux vs. Délégués du conseil de la Région de Bruxelles-Capitale (C – 186/04).

[27] Rozsudek ESD ve věci Komise vs. Rakousko (C – 340/06).

[28] Rozsudek ESD ve věci Komise vs. Irsko (C – 391/06).

[29] Žaloba ESD ve věci Komise vs. Spolková republika Německo (C – 44/07).

[30] Usnesení ESD ve věci Komise vs. Španělsko (C – 53/06).

[31] Usnesení ESD ve věci Komise vs. Řecko (C – 85/06).

[32] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 3Ao 1/2007-28.

[33] Rozsudek Evropského soudního dvora pro lidská práva ve věci Anna Maria Guerra et al. vs. Itálie, č. podání 14967/89.

Kontaktní údaje na autora – email:

ondrej.kabela@seznam.cz

